

ellenséges fölény érzett ki. Senki sem jelentkezett szólásra, és a császár maga is hallgatásba merült, miközben komor arccal ült trónszékében.

Attértek egyéb folyó ügyekre, de a kurucoknak adandó kegyelemről nem esett több szó Bécsben.

6

Valahányszor megzördült a haraszt az európai politika berkeiben, Rákóczi fejedelem mindig fölneszelt, hogy ez talán az ég jeladása – és szelme szinte akaratlanul is diplomáciai terveket kezdett szőni.

Tervei azonban a levegőben lógtak, mint a pókháló; ő nem ismerte már az új Európát, és félreértette a saját politikai helyzetét is.

Mindenképpen koalíciókat akart összehozni, szövetségeket közvetíteni, hogy európai frontot teremtsen a császár túlhatalma ellen. Töröknek, orosznak, franciának, spanyolnak, velencésnek, svédnek meg kell értenie, hogy a német veszedelemnek csak egy ellenmérge van: Erdély függetlensége!

Leveleket írt és emlékiratokat küldött a fejedelmeknek és minisztereknek, leginkább a spanyol királynak, az orléans-i hercegnek és Du Bois bíbornoknak, de sehol sem nyílt ajtó, amelyen át visszatalált volna az európai politikába. Senki sem válaszolt már a politikai fejtegetéseire. A kortól elmaradt, panaszokba merült különcnek tekintették; sokan már nem is emlékeztek egykor oly híres nevére. És a hatalmak tétlenül nézték, Erdély hogyan vergődik a kétfejű sas karmai közt...

Furfangos és enyveskezű nemzetközi kalandorok tolakodtak a közelébe. Némelyiket közülök külföldi követségbe is küldte. Ezek szinte kivétel nélkül Dirlingnek, a sztambuli császári követnek zsoldjában állottak.

Fizetett kém volt Gallani, a szófiai katolikus érsek, aki a törökök zaklatása elől Rodostóba menekült, és fél évig élt a fejedelem udvarában.

Kém volt Vigouroux „orosz ezredes”, akinek sikerült kezébe kaparintania Rákóczi pénzügyeinek intézését.

Kém volt a magyar renegát, Ibrahim effendi, Rákóczi portai ügynöke; kém volt Baraillon és kém Bohn, akiben a fejedelem föltétlenül megbízott, és akivel legtitkosabb dolgait intéztette.

Dirling követ mindig előbb olvasta Rákóczi siffrés leveleit, mint a címzett, és előbb a választ, mint Rákóczi.

Ő azonban száz megalázó csalódás után is mosolyt és könnyet fakasztó hittel ment a maga útján. Büszkén, tisztán és tudatlanul. Ez az ő nagy hite, míg egy nemzet sorsát irányította, óriás hatalom és történelmi erő volt; amióta azonban cél és alap nélkül forgott az üres levegőben, mint a gyermek szélmalma: kihívta a szkeptikusok gúnyos mosolyát.

Míg künn, Európában mennydörögve közeledett egy új korszak, addig a múltó napok, mint a feledés szürke hamupelyhei, csendesen rárakódtak a bujdosókra, és végleg eltemették őket.

Otthon, Magyarországon főbenjáró bűnös volt, aki a bujdosókkal levelet vagy üzenetet vált. És így Csáky Mihály gróf nyolc esztendő után tudta meg, hogy Szepesben férjhez ment a kisleánya.